

Voorzitterschap van de Kamer
24 januari 2014

Voorstelling van de boeken van Emile Toebosch
Portretten van de Voorzitters

Toespraak van André Flahaut

Ik vraag me vaak af waarom het Parlement nog steeds gebukt gaat onder het imago van een oubollige en enigszins ingedommelde instelling, terwijl er niet alleen hard gewerkt wordt – wat niemand van u, geachte collega's, zal betwisten – maar er ook vele burgers vol enthousiasme, zij het van de zijlijn, interesse betonen voor de werking van onze Assemblees.

Zoals u zich allicht nog herinnert, hebben we in februari 2012 de schijnwerper gezet op het fantastische werk van Eric Moreel, bestaande uit twee lijvige boekdelen waarin de geschiedenis van het Paleis der Natie tot in de kleinste details beschreven werd.

Geen vloernagel, geen parketlat, geen stoel of kelder ontsnapte aan zijn aandacht.

Eric Morreel heeft ons de geschiedenis van de muren verteld.

Vandaag schildert Emile Toebosch ons de geschiedenis van de mensen en van hun beeltenis.

Emile Toebosch was niet van ons gilde, hij was journalist, met name bij *Het Laatste Nieuws*, en doctor in de rechten. Hij maakte carrière in de privésector, werd docent aan de Vrije Universiteit Brussel, en pas aan het einde van zijn loopbaan werd hij parlementair medewerker van de VLD-Kamerfractie.

In de vroege jaren 50 was hij aan de slag gegaan als parlementair verslaggever. Hij interesseerde zich voor de werking van het Parlement en publiceerde enkele werken over dat onderwerp, waaronder *Honderd jaar ongewone debatten in Kamer en Senaat*.

Hij overleed in juni 2011, zonder de laatste hand te hebben kunnen leggen aan zijn laatste twee boeken, maar het gezamenlijke voorzitterschap van Kamer en Senaat wilde de laatste werken van Emile Toebosch niet aan de vergetelheid prijsgeven. We hebben de eer ze vandaag te ontdekken.

Emile Toebosch laat de portretten van de voorzitters van Kamer en Senaat de revue passeren. Sommigen zullen in deze plechtigheid vandaag ongetwijfeld een zweem van narcisme ontwaren. We mogen dat niet al te luid ontkennen, maar laten we vooral het verrichte werk en het belang van dat initiatief naar waarde schatten.

Via de geportretteerden wordt ons ook de geschiedenis van onze Assemblees geschetst en wordt er een parallel getrokken tussen de sociologische evoluties en de ontwikkeling van de schilderkunst en van de portretkunst in het bijzonder.

Het zich laten portretteren was een traditie bij 'de groten der aarde'. Sinds de vroegste oudheid was die kunstvorm diep verankerd in de westerse cultuur. Via het portret wilde men de herinnering levendig houden, maar ook toen al had het een politieke functie.

De portretkunst idealiseert de veroveraars: Alexander de Grote, Lodewijk XIV, Napoleon. Wereldlijke en kerkelijke prinses vertrouwden hun portret toe aan de talenten van Holbein, Dürer, Rubens en Velasquez, al is het meest bekende portret van de hand van Leonardo de Vinci dat van een nobele onbekende: de Mona Lisa.

Mettertijd worden de houterige en pompeuze staatsieportretten minder plechtig en levensechter. De kunstenaar tracht het karakter van de geportretteerde te vatten. Toch kan een portret nooit los worden gezien van de tijdsgeest.

Zo verliezen de societykunstenaars hun clientèle aan portretschilders die zich willen schikken naar de wensen van opdrachtgevers met een meer revolutionaire inborst.

De bourgeoisie veroverd haar plaats, op zoek naar maatschappelijke erkenning en een nieuwe artistieke vormgeving...

In het Paleis der Natie was het – vanzelfsprekend, zou ik durven zeggen – Charles Rogier die het initiatief nam. Hij is een historische figuur in dit huis, waar hij van 1831 tot ... 1885 zitting had als volksvertegenwoordiger! Hij was het die Leopold I voorstelde de beste beeldhouwers en schilders van het land te vragen historische portretten te realiseren om de zalen van het Paleis der Natie op te smukken.

Die suggestie viel niet in dovemansoren en de traditie wordt tot vandaag voortgezet, met dien verstande dat het vandaag de geportretteerde is die de schilder kiest.

De werken van Emile Toebosch leren ons hoe de kunstenaars en hun model de voorzittersfunctie zagen.

Rondwalend in de gangen van dit huis en bladerend in zijn oeuvre ontwaren we in de blikken die de kunstenaar op doek vastlegde, nu eens fierheid, ijdelheid en arrogantie, dan weer ingetogenheid, goedheid of vermoeidheid. De ambities zijn lang vervlogen, de kritiek verstomd.

Ik wil de nagedachtenis van Emile Toebosch in ere houden en hulde brengen aan zijn werk. Ik dank hem postuum voor zijn gehechtheid aan en zijn interesse voor onze instelling.

De volgende anekdote kan de hier aanwezige parlementsleden wellicht tot nadenken stemmen. Toen Picasso Gertrude Stein portretteerde, hoekig als een Afrikaans masker, zei hij aan zijn model: *"U zult hier nog op gaan lijken..."*.

Zelf zal ik, wanneer het moment gekomen is, denken aan de filosoof-schrijver Voltaire, die het allemaal wat lang vond duren en tegen zijn portrettist zei: *"Wat doet het er uiteindelijk toe of het portret gelijkend is of niet, portretten zijn een droombeeld, net als al de rest, wellicht..."*.

Dames en heren, ik dank u voor uw aandacht en nodig u uit om samen het glas te heffen.